

Roma Council of Ukraine

вул. Горького, 28
м Херсон, Україна, 73000
тел.: +380-50-588-05-55
тел/факс +380-552-49-22-09
E-mail:
ketane777@gmail.com

28, Gorkogo St, 28
Kherson, Ukraine, 73000
tel.: + 380-50-588-05-55
tel/fax + 380-552-49-22-09
E-mail:
ketane777@gmail.com

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

щодо неприпустимості дискримінаційних висловлювань посадових осіб та необхідності дотримання європейських стандартів рівності й недискримінації

Прем'єр-міністру Віктор Орбан та Уряду Угорщина
Міністру будівництва та транспорту Янош Лазар
Державним органам, уповноваженим у сфері
забезпечення рівності та протидії дискримінації
Парламенту Угорщина
Інституціям: Європейський Союз та Рада Європи (для відома)

10 лютого 2026 року

Ромська рада України

Ромська рада України як представницький та правозахисний голос ромської спільноти висловлює офіційний протест та глибоке занепокоєння у зв'язку з публічними висловлюваннями міністра Яноша Лазара, озвученими під час публічного форуму в місті Балатоналмаді, які в суспільному сприйнятті були інтерпретовані як такі, що принижують гідність ромів, закріплюють етнічні стереотипи та фактично нормалізують дискримінацію.

Зміст повідомлень у публічному просторі (цитування ми свідомо обмежуємо, щоб не відтворювати мову знецінення) зводився до того, що ромська громада описувалася як «внутрішній резерв» для виконання принизливої «небажаної» роботи (зокрема прибирання санітарних приміщень у поїздах), на тлі протиставлення «угорців» і ромів.

Незалежно від подальших пояснень про «неправильне тлумачення», сам спосіб формулювання, контекст і суспільний ефект таких заяв є несумісними з обов'язками посадової особи демократичної держави та суперечать стандартам, що діють у Європі.

Європейський правовий порядок виходить із базового принципу: людська гідність є невід'ємною, а всі люди є рівними у правах незалежно від етнічного походження. Публічні висловлювання високопосадовців мають підвищену вагу: вони формують

державну політику не лише рішеннями, а й мовою, яка або захищає рівність, або легітимізує нерівність.

Опис будь-якої етнічної спільноти як «резерву» для виконання «брудної» чи «небажаної» роботи:

- знеособлює людей і зводить їх до функції;
- відтворює історично небезпечні антиромські наративи;
- створює підстави для ворожнечі, сегрегації та соціального відторгнення;
- посилює ризик дискримінації у сфері праці, освіти, житла та доступу до послуг.

Угорщина як держава Європи несе обов'язки за низкою міжнародних і європейських інструментів, що встановлюють:

- заборону дискримінації за етнічною ознакою;
- зобов'язання держави запобігати расизму та мові ненависті;
- обов'язок забезпечувати ефективні засоби правового захисту.

До таких стандартів належать, зокрема:

- європейські принципи рівності та недискримінації, закріплені у праві Європейського Союзу, включно з підходом «нульової толерантності» до расової та етнічної дискримінації у сфері праці та доступу до послуг;
- зобов'язання держав за Європейською конвенцією з прав людини (зокрема заборона дискримінації у користуванні правами та свободами і позитивний обов'язок держави забезпечувати захист від дискримінаційних практик);
- Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (ICERD) та Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (ICCPR), які вимагають від держав не лише утримуватися від дискримінації, а й активно протидіяти расизму та стигматизації;
- стандарти Ради Європи у сфері протидії расизму й нетерпимості та захисту національних меншин.

Важливо підкреслити: мова, яка виводить ромів за межі «нації» або ставить їх у позицію «соціального інструмента», не є нейтральною. Вона потенційно створює вороже середовище, підриває принцип рівності та може розглядатися як чинник, що сприяє дискримінації у практичній площині.

Європейська практика та правозахисні підходи вказують: коли дискримінаційні чи стигматизуючі висловлювання лунають від чиновників високого рівня, держава зобов'язана:

- дати чітку, недвозначну оцінку (без «двозначних» пояснень);
- вжити коригувальних заходів;
- запровадити профілактику повторення (навчання, внутрішні протоколи, етичні стандарти);
- забезпечити діалог із ураженою спільнотою.

Ми, **Ромська рада України**, визнаємо: проблема дефіциту робочої сили та демографічні виклики є реальними, і держави можуть обговорювати їх публічно.

Однак жодна соціально-економічна дискусія не може вестися ціною приниження етнічної спільноти.

Роми — це не «резерв». Це громадяни, платники податків, батьки, студенти, працівники, підприємці, військові, митці й активісти. Роми є невід'ємною частиною суспільства та мають рівне право на повагу, можливості та державний захист.

Ромська рада України закликає Уряд Угорщина та відповідні державні інституції:

1. Оприлюднити офіційну позицію Уряду, яка:
  - визнає неприпустимість стигматизуючих висловлювань щодо ромів;
  - підтверджує рівність ромів як повноправних членів угорського суспільства;
  - засуджує антициганську риторику в публічному просторі.
2. Забезпечити належну політичну та дисциплінарну оцінку висловлювань посадової особи відповідно до стандартів етики публічної служби. (Ми не нав'язуємо конкретний механізм — від публічного вибачення й спростування до інституційного розгляду — але наполягаємо на реальній відповідальності, а не формальній комунікації.)
3. Ініціювати внутрішній урядовий протокол щодо недопущення дискримінаційної риторики та мови ненависті для представників влади, включно з:
  - обов'язковими тренінгами з недискримінації та міжкультурної компетентності;
  - етичними стандартами комунікації;
  - механізмом швидкого реагування на суспільні випадки стигматизації.
4. Розпочати структурований діалог із ромськими організаціями та лідерами ромської громади в Угорщина щодо:
  - рівного доступу до якісної освіти;
  - недопущення сегрегації;
  - рівного доступу до ринку праці без стигматизації;
  - протидії антициганізму, мові ненависті та злочинам на ґрунті ненависті.
5. Забезпечити моніторинг та публічну звітність щодо виконання антидискримінаційних зобов'язань, включно з аналізом практик у сфері праці, освіти, соціальних послуг, транспорту та житла.
6. Звертаємо увагу інституцій Європейського Союзу та Ради Європи на необхідність пильного інституційного нагляду за дотриманням стандартів недискримінації та прав меншин, оскільки мова, що стигматизує, має прямі наслідки для реальних політик і безпеки громадян.

З повагою,

Ромська рада України

Міжнародна громадська організація ромів «КЭТАНЭ»
Національно-культурної громадська організація «Ромале»
Дніпровське національно-культурне товариство циган «Романо кхам»
Громадське об'єднання «Миколаївське обласне товариство ромів «Романі бахт»
Асоціації ромів Татарбунарського району
ГО «Ромська інтелігенція» Кіровоград
Житомирський обласний фонд «Романо джіппен»
ГО «Харківське національно-культурне товариство «Ромен»
ГО «Романі Збора»
ГО TENET — Center for Social Transformations;

ГО «Добробут Золотоніщини»
Запорізький ромський центр «Лачо дром»
Ромська громадська організація Житомирщини
Закарпатське обласне товариство «Романі чгіб»
ГО «Ромське шатро»
ГО «Золотоніська община циган «Аме Рома»
Черкаська обласна громадська організація «Романі Рота»
Херсонське міське товариство молодих ромів «KYRS»

Roma Council of Ukraine

вул. Горького, 28
м Херсон, Україна, 73000
тел.: +380-50-588-05-55
тел/факс +380-552-49-22-09
E-mail:
ketane777@gmail.com

28, Gorkogo St, 28
Kherson, Ukraine, 73000
tel.: + 380-50-588-05-55
tel/fax + 380-552-49-22-09
E-mail:
ketane777@gmail.com

OPEN LETTER

regarding the unacceptability of discriminatory statements by public officials and the need to uphold European standards of equality and non-discrimination

*To: the Prime Minister Viktor Orbán and the Government of Hungary
The Minister of Construction and Transport János Lázár
The competent public authorities responsible for ensuring equality and preventing discrimination*

The National Assembly of Hungary

Cc: The institutions of the European Union and the Council of Europe

Date: 10 February 2026

Roma Council of Ukraine

The Roma Council of Ukraine, as a representative and human rights voice of the Roma community, **formally express our protest and deep concern regarding the public statements made by Minister János Lázár during a forum in Balatonalmádi. These statements were widely perceived as degrading the dignity of Roma people, reinforcing ethnic stereotypes, and effectively normalizing discrimination.**

The content of the messages in the public domain (quotations are deliberately limited so as not to reproduce demeaning language) conveyed that the Roma community was described as an “internal reserve” for performing humiliating and “undesirable” work, including cleaning sanitary facilities on trains, in the context of a contrast drawn between “Hungarians” and Roma.

Regardless of any future explanations about a “misinterpretation,” the exact wording, context, and societal impact of such statements are incompatible with the duties of a public official in a democratic state and run counter to the standards upheld in Europe.

The European legal order proceeds from a fundamental principle: human dignity is inviolable, and all persons are equal in rights irrespective of their ethnic origin. Public statements made by high-ranking officials are of particular importance: they shape public

policy not only through formal decisions, but also through the language that either safeguards equality or legitimizes inequality.

The description of any ethnic community as a “reserve” for performing “dirty” or “undesirable” work:

- dehumanizes individuals and reduces them to a function;
- reproduces historically dangerous anti-Roma narratives;
- creates grounds for hostility, segregation, and social exclusion;
- heightens the risk of discrimination in the field of employment, education, housing, and access to services;

Hungary as the European state is bound by a number of international and European instruments which establish that:

- the prohibition of discrimination on the grounds of ethnic origin;
- the obligation of the State to prevent racism and hate speech;
- the duty to ensure effective remedies

Such standards include, in particular:

- the European principles of equality and non-discrimination enshrined in European Union law, including a “zero tolerance” approach to racial and ethnic discrimination in the field of employment and access to services;
- the obligations of States under the European Convention on Human Rights (in particular, the prohibition of discrimination in the enjoyment of rights and freedoms and the positive obligation of the State to ensure protection against discriminatory practices);
- the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (ICERD) and the International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), which require States not only to refrain from discrimination but also to actively combat racism and stigmatization;
- the standards of the Council of Europe in the field of combating racism and intolerance and protecting national minorities.

It is important to highlight: language, that implicitly excludes Roma people from the concept of nation or positions them as a social tool, is not a neutral language. It may potentially create a hostile environment, undermine the principle of equality, and also may be regarded as a factor contributing to discrimination in practice.

European practice and human rights standards indicate that when discriminatory or stigmatizing statements are made by high-ranking officials, the state is obliged to:

- provide a clear and unequivocal assessment (without ambiguous explanations);
- adopt corrective measures;
- implement measures to prevent recurrence (training, internal protocols, ethical standards);
- ensure dialogue with the affected community.

We, **the Roma Council of Ukraine**, acknowledge that the problem of labour shortages and demographic challenges is real, and that states may discuss these issues publicly. However, no socio-economic debate can be conducted at the expense of the dignity of an ethnic community.

Roma are not a “reserve”. They are citizens, taxpayers, parents, students, workers, entrepreneurs, service members, artists, and activists. Roma are an integral part of society and have an equal right to dignity, opportunities, and state protection.

The Roma Council of Ukraine calls upon the Government of Hungary and the relevant state institutions to:

1. Issue an official position of the Government that:
  - acknowledges the unacceptability of stigmatizing statements concerning Roma;
  - reaffirms the equality of Roma as full members of Hungarian society;
  - condemns antigypsy rhetoric in the public sphere.
2. Ensure an appropriate political and disciplinary assessment of the statements made by the public official, in accordance with the standards of public service ethics.
(We do not prescribe a specific mechanism – from public apologies and retractions to institutional review – but we insist on genuine accountability rather than formal communication.)
3. Initiate an internal governmental protocol aimed at preventing discriminatory rhetoric and hate speech by public officials, including:
  - mandatory training on non-discrimination and intercultural competence;
  - ethical standards of public communication;
  - a rapid response mechanism for addressing incidents of public stigmatization.
4. Launch a structured dialogue with Roma organisations and Roma community leaders in Hungary on:
  - equal access to quality education;
  - the prevention of segregation;
  - equal access to the labour market without stigmatization;
  - combating antigypsyism, hate speech, and hate crimes.
5. Ensure monitoring and public reporting on the implementation of anti-discrimination obligations, including an analysis of practices in the areas of employment, education, social services, transport, and housing.
6. We draw the attention of the institutions of the European Union and the Council of Europe to the need for vigilant institutional oversight of compliance with non-discrimination standards and minority rights, as stigmatizing language has direct consequences for public policy and the safety of citizens.

Respectfully,

Roma Council of Ukraine

Міжнародна громадська організація ромів «КЭТАНЭ»
Національно-культурної громадська організація «Ромале»
Дніпровське національно-культурне товариство циган «Романо кхам»
Громадське об'єднання «Миколаївське обласне товариство ромів «Романі бахт»
Асоціації ромів Татарбунарського району
ГО «Ромська інтелігенція» Кіровоград
Житомирський обласний фонд «Романо джііпен»
ГО «Харківське національно-культурне товариство «Ромен»
ГО «Романі Збора»

ГО TENET — Center for Social Transformations;
ГО «Добробут Золотоніщини»
Запорізький ромський центр «Лачо дром»
Ромська громадська організація Житомирщини
Закарпатське обласне товариство «Романі чгіб»
ГО «Ромське шатро»
ГО «Золотоніська община циган «Аме Рома»
Черкаська обласна громадська організація «Романі Рота»
Херсонське міське товариство молодих ромів «KYRS»

Roma Council of Ukraine

вул. Горького, 28
м Херсон, Україна, 73000
тел.: +380-50-588-05-55
тел/факс +380-552-49-22-09
E-mail:
ketane777@gmail.com

28, Gorkogo St, 28
Kherson, Ukraine, 73000
tel.: + 380-50-588-05-55
tel/fax + 380-552-49-22-09
E-mail:
ketane777@gmail.com

NYÍLT LEVÉL

**a tisztviselők diszkriminatív kijelentéseinek megengedhetetlenségéről,
az egyenlőség és a diszkriminációmentesség európai szabványai betartásának
szükségességéről**

Orbán Viktor miniszterelnökhez és Magyarország Kormányához
Lázár János építési és közlekedési miniszterhez
Az egyenlőség biztosítására és a diszkrimináció elleni fellépésre felhatalmazott
magyar állami szervek részére
Magyarország Országgyűléséhez
Az Európai Uniónak és az Európa Tanácsnak (tájékoztatásul)

2026. február 10.

Ukrajnai Roma Tanács

Az **Ukrajnai Roma Tanács**, mint a roma közösség képviselői és jogvédő hangja, hivatalos tiltakozását és mély aggodalmát fejezi ki **Lázár János** miniszter Balatonalmádiban, egy nyilvános fórumon tett kijelentései miatt. E kijelentéseket a társadalmi felfogás a romák méltóságát sértő, az etnikai sztereotípiákat rögzítő és a diszkriminációt gyakorlatilag normalizáló megnyilvánulásokként értelmezte.

A nyilvános térben megjelent üzenetek tartalma — melyek idézését tudatosan korlátozzuk, hogy ne adjunk teret a lealacsonyító nyelvhasználatnak — arra irányult, hogy a roma közösséget a megalázó, „nemkívánatos” munkák (különösen a vonatok illemhelyeinek takarítása) elvégzésére szolgáló „belső tartalékként” írja le, szembeállítva a magyarokat és a romákat.

Függetlenül a „félreértelmezésre” vonatkozó későbbi magyarázatoktól, az ilyen kijelentések megfogalmazásának módja, kontextusa és társadalmi hatása összeegyeztethetetlen egy

demokratikus állam tisztségviselőjének kötelezettségeivel, és ellentétes az Európában hatályos standardokkal.

Az európai jogrend alapvető elve, hogy az emberi méltóság elidegeníthetetlen, és minden ember egyenlő jogokkal rendelkezik, etnikai származástól függetlenül. A magas rangú tisztviselők nyilvános megszólalásai kiemelt súllyal bírnak: az állami politikát nemcsak döntésekkel, hanem a nyelvhasználattal is alakítják, amely vagy védi az egyenlőséget, vagy legitimálja az egyenlőtleniséget.

Bármely etnikai közösség „tartalékként” való leírása a „piszkos” vagy „nemkívánatos” munkák elvégzésére:

- tárgyiasítja az embereket és funkcióra redukálja őket;
- reprodukálja a történelmileg veszélyes romaellenes narratívákat;
- alapot teremt a gyűlölködésre, a szegregációra és a társadalmi kirekesztésre;
- növeli a diszkrimináció kockázatát a munka, az oktatás, a lakhatás és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés területén.

Magyarország, mint európai állam, számos olyan nemzetközi és európai eszköz alapján visel kötelezettséget, amelyek előírják:

1. Az etnikai alapú diszkrimináció tilalmát.
2. Az állam kötelezettségét a rasszizmus és a gyűlöletbeszéd megelőzésére.
3. A hatékony jogorvoslati lehetőségek biztosításának kötelezettségét.

Ezen standardok közé tartoznak különösen:

- Az Európai Unió jogában rögzített európai egyenlőségi és diszkriminációmentességi elvek, beleértve a „zéró tolerancia” megközelítést a faji és etnikai diszkriminációval szemben a munka és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.
- Az államok kötelezettségei az Emberi Jogok Európai Egyezménye alapján (különösen a diszkrimináció tilalma a jogok és szabadságok gyakorlása során, valamint az állam pozitív kötelezettsége a diszkriminatív gyakorlatok elleni védelem biztosítására).
- A faji megkülönböztetés minden formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény (**ICERD**) és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (**ICCPR**), amelyek megkövetelik az államoktól, hogy ne csak tartózkodjanak a diszkriminációtól, hanem aktívan lépjenek fel a rasszizmus és a stigmatizáció ellen.
- Az Európa Tanács szabványai a rasszizmus és az intolerancia elleni küzdelem, valamint a nemzeti kisebbségek védelme terén.

Hangsúlyozni kell: az a nyelvhasználat, amely a romákat a „nemzet” kívül helyezi, vagy „társadalmi eszközként” kezeli, nem semleges. Ez potenciálisan ellenséges környezetet teremt, aláássa az egyenlőség elvét, és a gyakorlati diszkriminációt elősegítő tényezőnek tekinthető.

Az európai gyakorlat és a jogvédő megközelítések szerint, ha diszkriminatív vagy stigmatizáló kijelentések hangzanak el magas szintű tisztviselőktől, az állam köteles:

- világos, egyértelmű értékelést adni (kétértelmű magyarázatok nélkül);
- korrekciós intézkedéseket tenni;

- megelőzni az ismétlődést (képzések, belső protokollok, etikai standardok révén);
- párbeszédet biztosítani az érintett közösséggel.

Mi, az **Ukrajnai Roma Tanács**, elismerjük: a munkaerőhiány és a demográfiai kihívások valós problémák, és az államok ezeket nyilvánosan megvitathatják. Azonban egyetlen társadalmi-gazdasági vita sem folytatható egy etnikai közösség megalázásának árán.

A romák nem „tartalékok”. Állampolgárok, adófizetők, szülők, diákok, munkavállalók, vállalkozók, katonák, művészek és aktivisták. A romák a társadalom elválaszthatatlan részei, és egyenlő joguk van a tisztelethez, a lehetőségekhez és az állami védelemhez.

Felszólítás

Az **Ukrajnai Roma Tanács** felszólítja Magyarország Kormányát és az érintett állami intézményeket az alábbiakra:

1. **Hivatalos kormányzati álláspont közzététele**, amely:
  - elismeri a romákkal kapcsolatos stigmatizáló kijelentések megengedhetetlenségét;
  - megerősíti a romák egyenlőségét a magyar társadalom teljes jogú tagjaiként;
  - elítéli a romaellenes retorikát a nyilvános térben.
2. **A tisztviselő kijelentéseinek megfelelő politikai és fegyelmi értékelése** a közszolgálati etikai standardoknak megfelelően (nem kényszerítünk ki konkrét mechanizmust — a nyilvános bocsánatkéréstől az intézményi vizsgálatig —, de ragaszkodunk a valós felelősségre vonáshoz a formális kommunikáció helyett).
3. **Belső kormányzati protokoll kezdeményezése** a diszkriminatív retorika és a gyűlöletbeszéd megelőzésére a hatóságok képviselői számára, beleértve:
  - kötelező képzéseket a diszkriminációmentességről és az interkulturális kompetenciáról;
  - etikai kommunikációs standardokat;
  - gyorsreagálási mechanizmust a stigmatizáció nyilvános eseteire.
4. **Strukturált párbeszéd indítása** a magyarországi romaszervezetekkel és közösségi vezetőkkel az alábbiakról:
  - egyenlő hozzáférés a minőségi oktatáshoz;
  - a szegregáció megakadályozása;
  - egyenlő hozzáférés a munkaerőpiachoz stigmatizáció nélkül;
  - fellépés a cigányellenesség, a gyűlöletbeszéd és a gyűlölet-bűncselekmények ellen.
5. **Monitoring és nyilvános beszámolás biztosítása** az antidiszkriminációs kötelezettségek teljesítéséről, beleértve a gyakorlatok elemzését a munka, az oktatás, a szociális szolgáltatások, a közlekedés és a lakhatás területén.

Felhívjuk az Európai Unió és az Európa Tanács intézményeinek figyelmét az éber intézményi felügyelet szükségességére a diszkriminációmentességi standardok és a kisebbségi jogok betartása felett, mivel a stigmatizáló beszédnek közvetlen következményei vannak a reálpolitikára és az állampolgárok biztonságára.

Tisztelettel, **Ukrajnai Roma Tanács**

Міжнародна громадська організація ромів «КЭТАНЭ»
Національно-культурної громадська організація «Ромале»
Дніпровське національно-культурне товариство циган «Романо кхам»
Громадське об'єднання «Миколаївське обласне товариство ромів «Романі
бахт»
Асоціації ромів Татарбунарського району
ГО «Ромська інтелігенція» Кіровоград
Житомирський обласний фонд «Романо джііпен»
ГО «Харківське національно-культурне товариство «Ромен»
ГО «Романі Збора»
ГО TENET — Center for Social Transformations;
ГО «Добробут Золотоніщини»
Запорізький ромський центр «Лачо дром»
Ромська громадська організація Житомирщини
Закарпатське обласне товариство «Романі чгіб»
ГО «Ромське шатро»
ГО «Золотоніська община циган «Аме Рома»
Черкаська обласна громадська організація «Романі Рота»
Херсонське міське товариство молодих ромів «KYRS»